

Михайло Слюсарчук

Слухач магістратури

Інна Михайлик

Слухач магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доцент Завитій О.П.

Тернопільський національний економічний університет

СУТНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЯ І НЕОБХІДНІСТЬ

Служба внутрішнього аудиту створюється з метою забезпечення ефективності діяльності апарату управління щодо захисту законних майнових інтересів підприємства, удосконалення системи бухгалтерського обліку і сприяння підвищенню ефективності роботи, зміцнення його фінансового стану. У своїй практичній роботі внутрішня служба керується чинним законодавством України, положеннями, інструкціями, наказами, розпорядженнями керівника підприємства та Положенням про організацію внутрішнього контролю на підприємстві.

Служба внутрішнього аудиту є самостійним структурним підрозділом і підпорядковується безпосередньо керівникові. На посаду керівника служби призначається висококваліфікований спеціаліст, що має вищу економічну освіту, досвід роботи бухгалтера, сертифікат аудитора. Керівник служби внутрішнього аудиту призначається і звільняється з посади керівником підприємства.

Обов'язки працівників служби регламентуються посадовими інструкціями які розробляються керівником служби внутрішнього аудиту, коригуються у разі зміни окремих функцій або обсягу і затверджуються керівником підприємства.

Отже, основною особливістю внутрішнього аудиту є те, що він виконується під час здійснення і документального оформлення господарських операцій, що дає змогу своєчасно виявити недоліки в роботі і вжити відповідних заходів щодо їх попередження.

Крім того наявність служби внутрішнього аудиту підвищує довіру з боку зовнішніх аудиторів до звітності клієнта, оскільки вони вже заздалегідь передбачають наявність високоефективної системи бухгалтерського обліку і контролю здатної перешкодити виникненню порушень.

Функції внутрішнього аудиту визначаються керівництвом або власником підприємства залежно від змісту і специфіки його діяльності, обсягів показників системи управління. Однак можна виділити ряд типових функцій притаманних внутрішньому аудиту і відмінних від зовнішнього аудиту незалежно від особливостей діяльності підприємства на якому він проводиться зокрема:

- зменшення ризиків у проведенні операцій пов'язаних з ефективним використанням ресурсів;
- вивчення стану бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, їх моніторинг та розроблення рекомендацій щодо удосконалення цих систем;
- дослідження бухгалтерської й операційної інформації, включаючи експертизу засобів і способів, що використовуються для визначення, оцінки, класифікації такої інформації, і складання на її основі звітності, а також спеціальне вивчення окремих статей звітності;
- перевірку виконання законів та інших нормативних актів, а також вимог облікової політики, інструкцій, рішень і вказівок керівництва або власників;
- оцінку ефективності механізму внутрішнього контролю, вивчення й оцінку контрольних процедур у структурних підрозділах підприємства;
- перевірку наявності, стану і забезпечення збереження майна;
- роботу над спеціальними проектами і контроль за окремими елементами структури внутрішнього контролю;

- оцінку використовуваного підприємством програмного забезпечення;
- спеціальні службові розслідування окремих випадків, за завданням керівника;
- координація своєї діяльності з діями незалежних аудиторських фірм під час проведення зовнішнього аудиту.
- складання та надання висновків і звітів при проведенні перевірки;
- розроблення і подання пропозицій щодо усунення виявлених недоліків і пропозицій з підвищення ефективності.

Насамперед служба внутрішнього аудиту повинна здійснювати періодичний контроль за фінансово-господарською діяльністю окремих підрозділів. Основна послуга, яку надають внутрішні аудитори, - перевірка достовірності бухгалтерської звітності. Внутрішні аудитори повинні перевіряти звітність підрозділів і всієї організації в цілому.

Складання висновку є одним із результатів контролю за діяльністю окремих структур, виявлення відповідності бухгалтерської звітності цих структур і всієї організації в цілому даним бухгалтерського обліку.

Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства і розроблення її фінансової стратегії. Це дає змогу підвищити ефективність роботи окремих підрозділів і організації в цілому, сприяє виконанню основної мети, поставленої перед внутрішнім аудитором.

Консультативні послуги щодо бухгалтерського обліку і оподаткування, а також у питаннях права є важливими напрямками внутрішньої аудиторської служби. Упровадження ефективної достовірної та повної інформації системи управління для своєчасного виявлення й усунення недоліків. У результаті перевірки, аналізу і консультування з боку служби внутрішнього аудиту підприємство буде підготовлене до перевірки зовнішніми аудиторами, податковою інспекцією та іншими органами зовнішнього контролю. Завдання, які повинні виконувати внутрішні аудитори, визначають функції внутрішнього аудиту, а також професійно-кваліфікаційний склад цієї служби.

За обсягами роботи внутрішній аудит поділяється на загальний і локальний – за окремими напрямками аудиту(технології, бухгалтерського обліку).

Згідно з міжнародним нормативом «Використання результатів роботи внутрішнього аудитора» внутрішній аудит здійснюється за такими напрямками:

- аналіз системи обліку і внутрішнього контролю;
- вивчення бухгалтерської й операційної інформації (за окремими статтями витрат, залишків на бухгалтерських рахунках);
- вивчення економічності й ефективності управлінських рішень на різних рівнях господарювання;
- аналіз адекватності політики у сфері менеджменту.
- оцінка якості інформації;
- проведення стратегічного аналізу;
- розроблення фінансових прогнозів.

Для вирішення цих питань аудитор повинен бути компетентним, що виражається у відповідності підготовки і досвіду спеціаліста масштабу і складності завдань за умови якості виконаної роботи.

На основі міжнародних нормативів аудиту інститут внутрішніх аудиторів як міжнародна асоціація розробив для своїх членів стандарти професійної практики внутрішнього аудиту. У цих стандартах загальноприйняті вимоги до аудиторської діяльності скориговані з урахуванням специфіки внутрішнього аудиту. Стандарти професійної практики мають рекомендаційний характер, оскільки внутрішній аудит – це внутрішня справа підприємства, а в умовах ринкової економіки втручання у діяльність економічних суб'єктів обмежене.

Увесь комплекс стандартів поділений на п'ять розділів, в яких визначені основні концепції внутрішнього аудиту. Необхідно зауважити, що вимоги стандартів періодично

оновлюються у Положеннях про стандарти внутрішнього аудиту.

У спеціальній економічній літературі українські і зарубіжні вчені виділяють такі об'єкти внутрішнього аудиту: ведення бухгалтерського обліку, достовірність звітності; стан майна, забезпеченість власними засобами: фінансова стійкість; платоспроможність; система управління підприємством; якість роботи економічних і технічних служб, оподаткування, планування

До об'єктів організації внутрішнього аудиту належать аудиторські номенклатури. Під аудиторською номенклатурою розуміють перелік інформації, котра є в законодавчих актах, нормативних документах, кошторисах, зафіксованих фактах, які використовують у процесі аудиту для підготовки управлінських рішень. Склад номенклатури формується залежно від характеру діяльності господарства.

Кожний окремий об'єкт внутрішнього аудиту потребує індивідуального підходу до використання прийомів аудиту, що є елементами його методу. Від політики і стилю управління залежать напрямки внутрішнього аудиту, глибина дослідження тих чи інших об'єктів внутрішнього контролю.

Використання ЕОМ в аудиті впливає не тільки на технологію аудиторського контролю, а й на його методологію. Зокрема, на методологію внутрішнього аудиту впливають підходи до процесу комп'ютеризації аудиторської діяльності.

Системи комп'ютеризації аудиторської діяльності повинні складатися з таких компонентів: економіко-математичних; економіко-організаційних та інформаційних моделей, які відображають процес аудиту; технічних, програмних, інформаційних й інших засобів, які забезпечують реалізацію моделей. Відповідно комп'ютерна система складається з функціональної і забезпечувальної частини. Функціональна частина містить у собі сукупність методик, методів і способів виконання аудиту, відображених в інформаційних і методичних моделях, стандартах, нормах тощо. Забезпечувальна частина передбачається для реалізації функцій аудиту, тому вона повинна складатися з інформаційного, програмного, технічного та іншого забезпечення.

Успішна реалізація завдань раціональної організації внутрішнього аудиту потребує певних умов і передумов. Для документування роботи досвідчені аудитори ведуть свої особисті робочі записи у журналі.

Список використаних джерел

1. Дорош Н.І. Внутрішній аудит: поняття і призначення. Удосконалення обліку та аудиту господарської діяльності на основі впровадження нових Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні: Тези доповідей міжнар. наук.- практ. конф. 16 – 18 жовт. 2000 р. К.: КНЕУ, 2015. С. 190 – 191.

2. Завитій О.П. Стратегічне управління розвитком економічних систем на регіональному рівні Фінансово-економічний розвиток України в умовах трансформаційних перетворень: матеріали VII всеукр. наук.-практ. конф. 26 квітн. 2018 р. (ЛТЕУ, м. Львів). Тернопіль : Крок, 2018. С. 116-118.

3. Завитій О.П. Особливості формування стратегії економічного розвитку регіонів в сучасних умовах. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах ілюзії та прагматичної реабілітації соціуму». м. Кам'янець-Подільський (26-27 квітня 2018 р), Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, 2018. С. 88-90.